

Інкорпорація невістки у чужу родину в західнополіських весільних піснях

Л. А. Ковальчук

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки м. Луцьк Україна
Corresponding author. E-mail: lilijapykajuk@e-mail.ua

Paper received 18.11.16; Accepted for publication 30.11.16.

Анотація. У статті досліджується пісенна версія переміщення молодої до дому молодого та ритуали входження її в нову сім'ю на основі весільних текстів Західного Полісся. Реконструйований сценарій частини західнополіського весілля, що окреслює шлях молодої до чоловічого дому, переконує, що дорога означає тільки переховування молодої від погоні її братів. Значення ініціальних випробувань мають «кліть», «введення тура з ложа за стіл по драбині», що вочевидь заміщує добре відомий звичай посилення молодої по воду.

Ключові слова: Західне Полісся, весільні пісні, обряд, сегрегація, ініціація, інкорпорація.

Весільний ритуал багатьох народів відбувається за єдиною тріступінчатою схемою: сегрегація члена з роду, його ініціація та інкорпорація в чужий колектив, що означає вилучення з власного середовища, переховування в поєднанні з випробуваннями різного характеру та прилучення до чужого середовища. Можна припускати, що пауза в перебуванні між своїм і чужим колективом (родом) використовувалась для освоєння правильних норм поведінки в чужому колективі чи зовсім іншому статусі. Принаймні до такої думки спонукають описи ініціацій Джеймса Фрезера [1] та деякі сюжети ініціальних казок, що в українському контексті, за визначенням Віктора Давидюка, зазвичай бувають рільницькими [2, с.107–112]. Однак щодо весільних обрядів існують і інші варіанти такого порубіжного перебування. На Поділлі якщо простий селянин викрав доньку свого пана й протягом доби його не впіймали, вважався її законним мужем [3, с.75]. Як показала Зоряна Марчук, переважно ця звичаєва норма стосувалась пастушого населення [4, с.141–142].

Дослідники українського весільного обряду Михайло Грушевський, Хведір Вовк, Валентина Борисенко не ставили питання змісту весільної ініціації в практичну площину. Не вичерпує його й дослідниця жіночої ініціації Оксана Олійник.

Зрозуміло, що на загальноукраїнському рівні тут єдиної відповіді може й не бути. Геоландшафтний чинник істотно впливав і на звичаєвий, інакше не виникли б, вочевидь, з єдиного інваріанта різні варіанти українського весілля.

Мета нашої розвідки встановити семантику весільного лімінального перебування сегрегованої молодої на основі весільних текстів Західного Полісся.

Після поділу короваю, найчастіше вже за північ, молодий із молодою їдуть до свого дому: *«Квакнула качечка у порога, Оставайся, матінко, здорова. Ой глянула у віконечко, Аж то вже й світ, Ой немає Райочки – тільки слід. Сріблянії колеса бряжчали, І вже нашу Райочку забрали»* [5].

Поділ короваю у молодої мав місце не всюди. У Сваричевчач на Дубровиччині весілля в молодої завершується її «здаровуванням» [6, с. 77-79]. Короваю при цьому не ділять, везуть назад до молодого. Так само й на Пінщині та Кобринщині [7, с. 38, 382]

У Серкизові на Турійщині два короваї від молодої ділять у понеділок вранці. Сват розносить гостям на тарілці [8, с. 134]. У Годомичах на Маневиччині – увечері першого дня весілля [9, с.154]. У Гуті Камінській – так

само в неділю після спомагання молодої в кінці весілля. [10, с. 177]. На Старовижівщині поділ короваю в молодої відбувався водночас із перепоем [11, с.198]. Так само відбувалось і на Ковельщині. Загалом це найпоширеніший варіант поділу короваю у молодої.

Незвичним з сучасного погляду видається, що коровай, привезений від молодого, забирають назад. Однак, коли пекли тільки один коровай, у молодого, такий звичай існував і на решті «коровайних» сіл Західного Полісся. Логіка такого переміщення з хати молодої, для якої він первісно призначався як подарунок від молодого в матрилокальній сім'ї, в хату молодого при патрилокальній має пряме логічне пояснення: він має бути спожитий молодою з тим родом, у якому їй жити.

Так само неприродно, але вже насправді, виглядає запалення соломи в воротах при виїзді від молодої. Зазвичай це відбувається при в'їзді на подвір'я свекра, що водночас слугувало і очищенням, і сигналом, що молоді приїхали. Адже приїжджати могли й серед ночі.

Оскар Кольберг описує, що молоді виїжджали до молодого другого дня пополуночі. Молода вбиралась в намітку, а поверх одягала шапку. На віз, на якому їхали молоді, ставили куфер і бодню з уборами молодої. Схоже, що раніше на молоду ще накидали поверх і рогожу, бо по дорозі приданки співали: *«Забула мати рогожу дати. Не так забула, як не зробила, Бистрая річка не зародила. Дала ряднище-недодерище Й те з воза впало, коні полякало»*. [12, с. 6].

Після від'їзду молодої гості це не розходились. Вони мали «підтримати» батьків у зв'язку з їхньою втратою. Водночас для більшості з них, крім найближчої родини, це був останній день весілля, тому йти не квапились. Закісниці, функції яких завершилися покриттям молодої, співали: *«Огляділася мати, кого нема в хати. Всі дівоньки в таночок ідуть, Мого дітятка не ведуть», «Пливе човничок по ріці, Плаче батенько по дочці. Слідочок на порозі, А дітятко в дорозі»* [12, с. 62].

За свідченням Казимира Вуйціцького, на Підляшші в 30-х роках XIX ст. зберігся пісенний відгомін давньої традиції поривання молодої, яка в сербів існувала й до того часу. Дівчата закликають братів наздогнати викрадачів та повернути сестру, узятую гвалтом: *«До коні, братики, до коні, Гоніте сестроньку в погоні. Виїхали братики на гору, Не видно сестроньки на долу»* [13, с. 62]. *«– Ой, побіже, синьоньку, з россою, Дожине систрецю з косою. Ой, побіг же, братичок, ни догнав»*

Тільки свого коника дай загнав. Замаєла косонька да й її. Та вже на свекрушиному дворі» [14].

Батьки молодого чекали на сина з невісткою вдома. Може, звідти й звичай палити солому в воротах. Візникам це вказувало дорогу до хати, а батькам давало можливість помітити наближення молодої пари. На таке прочитання цього звичаю провокує пісня, в якій мати нарікає на те, що «вже соломонька в вортах зотліла», а невістки все ще не видно.

Пісенний сигнал приданки подають, як тільки побачать відблиски полум'я: «*Проступітисся, люде, Богатерочка їде. У возу скреню везе, А за возом, товар жене*» [14]. «*Веземо скрини мальовани (2) Веземо діти паравани*» (2) [15].

Зацікавленість невісткою саме матері зрозуміле: «*їде помічниця в хату*». Тому коли коні спиняються біля свекрового подвір'я, першою викликають матір: «*Винось, мати, діжку, Бо привезли невістку. Високу, як ялину, Хорошу, як калину*» [16]. Коли переконуються, що їх почули, приданки співають: «*Добрий вечір, мати наша, Закрита хата ваша, А тепер буде отворена, Будеш, мати, обговорена*» [17].

З подвір'я молодого глумливо опонують свашки: «*Вейде, мате, подиве, Що ми тобі привезле: Чи корову, чи теля, Чи невістку-крутеля. Ни корову, ни теля, А невістку-крутеля*» [18]. «*Вийди, мати, подиве, Що ми тебе привезле. Ой чи жону, чи ступу, Чи нивістку-залупу. Ой чи жону, чи тиле, Чи нивістку-крутиле*» [18]. Приданки собі: «*Дивися-но, мати, Іде цариця 'д хати, Чи цар чи цариця, Чи буде молодиця*» [19].

Свашки продовжують своє: «*Дивися-но, мати, Іде колотуха до хати, Буде колотити, Твою сим'ю судити*» [19]. «*Бери, тату, лопату, Іде колотуха в хату, А ти, мати, прута, Щоб була невістка крута*» [19]. «*Готуй, тату, різку, Привезли невістку. А ти, мати, лопату, Іде колотуха – в хату*» [17].

Весільний обряд – це гра, але гра магічна. В ньому програються всі можливі негативні ситуації, які долаються їх запереченням в обрядовій формі, що сприймається як магічний акт, і врешті завершуються позитивом.

Врешті-решт настає час здійснення обряду: «*Давай, мати, діжку, На діжку палінку. Під ноги кожуха, Щоб стала молодуха*» [14].

Кожух у цьому ритуалі, очевидно, виконував ті ж самі функції, що і при зустрічі зятя тещею. Відомо, що у лемків, зустрівши невістку у вивернутому кожусі, мати молодого знімала його з себе і накидала наопашки на невістку, «бо шерсть відстрашує від невістки біду» [19]. В окремих селах Білорусі молоді, заходячи до хати, мусили пройти через розстелений догори вонною кожух [7].

Як бачимо з пісенних текстів, під час цього дійства хлібній діжі теж надавалося великого значення. На Волині та Поліссі існував звичай, за яким дівчина свій перший крок на подвір'ї чоловіка мала ступити на діжку. Якщо молода була «нечесною», то ступала на землю [17].

Подібну очисну функцію у багатьох регіонах України виконувало розкладене серед дороги або біля воріт багаття. Таким способом зустрічали щойно привезену молоду та перевіряли її цнотливість. Адже вважалося,

якщо вона «нечесна», то вогонь може зашкодити її здоров'ю. Подекуди через вогонь переводили увесь поїзд з метою очищення від чужоземців або від магічної сили, що могла дістатись від рідних [17].

Звичаєво-правові функції цього ритуалу описав Михайло Грушевський. Він пише, що «*не переведена через огонь жінка не вважалася in manu mariti, у власті чоловіка; він не міг її бити, не мав права затримувати, коли б вона хотіла собі піти від нього*» [20, с. 268-269]. Отже, вогонь міг символізувати і певну межу між «своїми» і «чужими», перейшовши яку, молода ставала «своєю» серед колишніх «чужих». На жаль, на Західному Поліссі пісень, що супроводжували такі ритуальні дії, не збереглося. Тож можливо він і запозичений.

У Сварицевичах також запалюють вогонь біля воріт молодого. Свекруха виверне кожуха та виходить із медом, а батько з хлібом і свічкою [6, с. 82]. Вітають спочатку сина з невісткою, запрошують їх та прибулих з ними боярів, свашок та приданок до хати. Свашки тим часом вихваляються про вдалу гостину та багате придане: «*І пили, і їли, І взяли, що хотіли. Із хати господиню, А із комори скриню, Із синій подушечку, А з хлива телушечку*» [15]. «*Були ми на медочку, (2) Зловили лебедочку. Лебедойку білу, Іванкові милою*» [18]. «*Мебуле на плавочку (2) Повели дикарочку: Тонейку, малейку Іванкові милейк...*» [18]. У Володавському повіті, як і на Любомльщині біля Світязя, «дикарочка» вважалася звіром.

Похвали в бік привезеної невістки співаються і від імені молодого: «*Ой ни гнівайся, мий татойку, на мене, Шо я приїхав із дружиною до тебе. Моя дружина буде тобі годити, Перед тобою, як тополейка ходити*» [15]. «*Не гнівайся, моя матінко, на мене, Шо я приїхав із дружиною до тебе. Моя дружина буде тобі годити – Щовечора білу постільку стелити, (2) А щоранку водиченьку носити*» [17]. «*Ой ни лай, ни лай, моє матьонко, на мене, Шо я приїхав із дружиною до тебе. Моя дружина буде тобі робити Перед тобою, як калинойка ходити*» [14].

Наведені пісні, особливо дві останні, важко віднести до поліської автентики. Скоріш за все вони з'явилися на Ратенщині, де були записані, разом із німецькими невістками.

В окремих селах Старовижівщини та Любомльщини молодій влаштовують випробування. У сінях клали драбину від порога до хати. Хорунжий зав'язував молодій очі «платом» і вона мусила так пройти по драбині, щоб не впасти. Про всяк випадок хорунжий підтримував її за руку, але іспит вважався успішним тільки тоді, коли вона пройде так три рази. Тоді вона сама знімала «плат» і закидала його на піч [11, с. 202].

Вочевидь, цей відріз тонкого полотна, який жінки носили як головний убір і називали «платом», означав покривало («скривайло»), яким захищала мати дочку від злого умислу, споряджаючи в дорогу. А тримання рівноваги на драбині мало переконатися рід молодого, що дівчині не заподіяно шкоди в дорозі та чи не відбулося часом з нею якої лихої метаморфози, чим часто під час весілля «грішили» ворожити.

Наведений ритуал може вважатися одним із найоригінальніших у західнополіському весіллі нарівні з сирним.

Економічною основою весільного обряду традиційно було матеріальне забезпечення молодої сім'ї зусиллями родів. Болгарське весілля, до прикладу, завершувалось будівництвом дому для молодих. Відтак кожен його значимий етап починався чи завершувався обдаровуванням молодих. Оскільки ж кожна вікова категорія мала свій відтинок у загальному весільному процесі, то й обдаровування відбувалось неодноразово. З боку молоді воно було незначним, бо призначалося на дорожні витрати під час переміщення до молодого до молодої чи молодої до церкви, тому на Західному Поліссі найчастіше називалося «спомаганням». Старша вікова категорія дбала вже про майбутнє господарство, тому робила значні подарунки, що склали загальне багатство, тобто посаг. З огляду на те, що приїзд молодих супроводжується даруванням, то й посаг чи то перепій молодого, вочевидь, слід сприймати як новий етап. Тобто це і є початок весілля в молодого, хоч водночас це й завершальна частина зустрічі молодих.

Поки свати заносять до хати придане, як тільки внесли коровай до хати, родина «перепиває» (обдаровує) молодого. Відбувається все це вже за північ, коли співають перші півні: «*Ой, заспивав півничок на тині, Забрижчала тарілочка на столі. На тарілочки платочок із шовку – Склоняй, склоняй, Васельку, головку*» [21].

Тут уже родичі молодого мали перепивати молодих: «*Хвалився Данилко, що рід багатий, А як стали перепивати, Повтикали з хати. Не жалуйте грошей, присупайте, Ано вкупі молодим спомагайте*» [22].

Тут же ділили й коровай. А молодих відправляли в комору. На Західному Поліссі найдавніша назва цього обряду «**кліть**». Кліттю називалась комора, яка ставилась окремо від хати. Але «кліть» це ще й обряд остаточного прилучення молодої до роду молодого. Після цього вона ставала законною жінкою і членом нової сім'ї.

Зміст обряду вважався настільки сороміцьким, що детально міг бути описаний тільки в метафоричній формі: «*Завезли мене за гірочку крутую, Завезли мене в сторіноньку чужую. Кажуть мені червоний мак сіяти. Ой посію я червоний мак по полю Та увесь свій рід зве-селою*» [15].

Великою радістю для роду було, коли щось схоже на пелюстку маку свашки виявляли на сорочці молодої після перебування її в коморі з молодим. Тобто червоний мак – це і є метафора дефлорації. Те саме стосується й калини.

Як тут не заперечити Юзефу Крашевському, який писав про полішуків: «Одружуючись, вони також ні на що не дивляться, тільки щоб їх суджена була доброю господинею та із заможною хати; а чи бутель горілки буде пов'язаний червоною хустинкою, чи ні – це їх мало обходить» [23, с. 150]. Тут же знаходимо й відповідь на питання, чому про зафарбовану в червоне горілку на Західному Поліссі згадують тільки пісні без ознак місцевої говірки. Тут цю роль відіграє червона хустинка на бутлі.

Зрештою ж ідея про важливе значення дівочтва та контроль, щоб у ньому запевнитись, на думку Хведора Вовка, є проявами пізнішого часу. Головною метою перебування молодих у коморі на перших порах була сама тільки дефлорація і цей акт ні з якої причини не

міг бути відкладений, адже «у разі несли самого молодого це виконує дружка або навіть роблять це штучно» [24, с. 318]. На Східному Поліссі (Чернігівщині) у давні часи бувало й так, що, «коли молодий через щонебудь не втне «зробити калини» молодій..., то робив це старший дружка, теперечки замість дружка се роблять свахи» [25, с. 93]. Більшість дослідників схиляються до думки, що саме в такий спосіб у процесі весільного дійства відображається звичаєва норма, коли дівчина, яку брали силою, належала усім учасникам цього викрадення.

Сам ритуал заведення молодих у комору супроводжувався виконанням різних сороміцьких пісень: «*До комори, Марусю, До комори спати, Чого зроду не давала, Тепер мусиш дати*» [26, с. 183].

Детально описане в піснях цього циклу й шлюбне ложе: «*Веди її, дружечку, На білу подушечку*» [17]. «*Ведіте в коморойку, На праву соломоюку*» [14]. Як свідчить Казимир Вуйціцький, молодим клали два снопи жита, а під голову тісто [13, с. 63]. Чи була не переплутав чогось польський учений, бо в усіх наявних інформаціях ідеться, що під голову на Західному Поліссі клали сир.

Мало зрозуміла сучасного погляду «коморна» пісня такого змісту: «*Положили вдвох спате, (2) Третього вартувате, Четверте ворожети, Шоб було добре жети*» [10, с. 181-182]. Хто ще ті двоє, крім молодого й молодої? Відомі спогади, що в давніші часи акт дефлорації відбувався в присутності свашок. Але тут у «третього» й «четвертого» функції різні. В більш пізніх проявах цього ритуалу свашки заглядали в щілини комори і першими давали знати, що вже молодий «зробив своє діло». Тоді старший сват відчиняв двері і кликав молодих із комори «до людей». Відсутність інтересу до того, що відбувається в коморі, вважалося неприпустимим. Від цього молоді начебто можуть не мати дітей. Не менше цікавив гостей дотеперішній стан молодої: «*Ой у коморі ріпойка сиділа, Ходімо поглядімо, Чи це вона ціла. Ой, си ціла – китайка червона, А си не ціла – нагайка готова*» [27, с. 200].

Як бачимо, подальший розвиток весільних обрядодійств залежав від результату перебування молодої пари в коморі. Свахи знімали з молодої сорочку та демонстрували гостям. А ось пісень з ознаками місцевого походження на тему шанування чи ганьблення молодої після обряду комори на Західному Поліссі майже нема. Одну таку виявлено на Старовижівщині: «*Наш дружба щось має У чирвоній банці. Не вип'ємо увечері, То вип'ємо вранці*» [28]. Незважаючи на поважний вік респондентки (1914 р.н.), пісня не автентична. Скоріш за все – з новочасних волинських. Про це свідчить і «банка» замість традиційного бутля і слово «вранці» та й ритміка явно не обрядова. Немісцеве походження пісні означає, що в полішуків, може, й не було звичаю підфарбовувати горілку після вдалого обряду комори. Принаймні в етнографічних записах та відповідях на анкети цей факт на Західному Поліссі не фіксується. Зафарбована у червоний колір випивка, якої так домагаються свашки молодої від дружби, є ознакою цнотливості дівчини. Із цим атрибутом до батьків молодої відсилали спеціальне посольство, що складалося з родичів нареченого, щоб сповістити про щасливий результат шлюбної ночі. Одначе згадка про посольство із

запрошенням «на червону калину» в місцевій пісні таки є: «Ой добрая годенойка настала, Наша Гальочка по батейка прислала. Прислала на чирвоную калену. – Ой прибудь, прибудь, мій батеньку, в гостену» [29].

Якщо ж наречена виявлялась нечесною, то вона повинна була просити пробачення у кожного з родини, на хату вивішували ганчірку, у піснях висміювався рід молоді, особливо батька. Зокрема, на Волині до приходу батьків готували вареники з сажею, ключчям [17]. На території Середнього (Житомирського) Полісся на них одягали солом'яні хомути, частували горілкою з дрівяною посуду, били посуд у домі [15]. На Західному Поліссі кпини з батьків з цього приводу не спостерігаються. Єдиним знаком, що дочку взяли не дівкою, на Ковельщині були пироги з маком, які несли до матері

наступної неділі. Однак цей факт залишався в колі родини і не набував загального розголосу.

Реконструйований сценарій частини західнополіського весілля, що окреслює шлях молоді до чоловічого дому, переконує, що дорога означає тільки переховування молоді від погоні її братів. Значення ініціальних випробовувань мають «кліть», «виведення тура з ложа за стіл по драбині», що вочевидь заміщує добре відомий звичай посилення молоді по воду. Прилучення до роду означає відрубання коси на вмошенній на стіл колодці. Цей ритуал можна вважати як статусний. Він не тільки відлучає молодицю від свого роду, його звичаїв, а й змінює маркування з дівчини на жінку.

ЛИТЕРАТУРА

1. Фрезер Дж. Золотая ветвь. – Москва: Политиздат, 1980.
2. Давидюк В. Вибрані лекції з українського фольклору (в авторському дискурсі). – Луцьк, 2014.
3. Боплан Г. Опис України. Меріме П. – Львів, 1990. – 301 с.
4. Марчук З. Генеалогія українського весілля. – Луцьк: Інститут культурної антропології, 2005. – 284 с.
5. Записала А. Головій у с. Тур Ратнівського р-ну від Т. Герасимук.
6. Весілля у Сварицевичах (етнографічний опис із народних уст) / Зап., транскриб. та впоряд. Р. Цапун, муз. ред. Ю. Рибак // Фольклористичні зошити. – Луцьк, 2005. Вип. 8. – С. 59-117.
7. Рыгович Ё. Песенны фальклор Палесся. – Т.2: Вяселле. Мінск, 2002.
8. Весілля у селі Серкизів // Фольклористичні зошити. – Луцьк, 2005. – Вип. 8. – С. 119-148.
9. Годомицьке весілля / Записав та впоряд. В. Давидюк // Фольклористичні зошити. – Луцьк, 2005. – Вип. 8. – С. 149-158.
10. Весілля у Гуті-Камінській / Зап. Л. Чирук // Фольклористичні зошити. – 2005. – Вип. 8. С. 175-186.
11. Старовижівське весілля / Записала Т. Микитюк, упоряд. В. Давидюк // Фольклористичні зошити. – Луцьк, 2005. Вип. 8. – С. 187-203.
12. Zwyczaj i obzędy weselne z Polesia. Podal Oskar Kolberg. – Kraków, 1889.
13. Ruś Podlaska. Podlasie w opisie romantykw / Wybory dokonali i opracowali Jerzy Nawryluk. – Bielsk Podlaski, 1995.
14. Записано у с. Заприп'ятя Ратнівського р-ну від О. Панасюк.
15. Записала О. Свіржевська у с. Тур Ратнівського р-ну від Г. Євтушик.
16. Архів ПВНЦ. Ф. 5. Опр. 1. Од. зб. 22. (Записали О. Фуріва, І. Дубінчук у с. Острівець Камінь-Каширського р-ну від Г. Березнюк 1956 р.н.).
17. Записала Г. Бурко у с. Велимче Ратнівського р-ну від М. Бурко 1918 р.н., Я. Ятчук 1928 р.н., А. Никончук 1924 р.н.
18. Записано О.Бакалок., О. Макеєвою у с. Заброди Ратнівського р-ну від Г. Повх, З. Шмиговської.
19. Записали О. Лавренюк, О. Мірко у с. Жиричі Ратнівського р-ну від С. Жолоб.
20. Grushevskiy M. History of Ukrainian Literature: In 6 t., 9 books. T. 1. - Kyiv: Lybid, 1993. - 400 p.
21. Собчук В. «Парадокси» етносвідомості автохтонів Берестейщини // Берегиня. – 2000. Ч. 1. – С. 23-30.
22. Записала С. Вертей у с. Заброди Ратнівського р-ну від П. Вертей.
23. Крашевський Ю. Спогади з Полісся, Волині і Литви. (Переклад за виданнями: Wspomnienia Polesia, Wołyni i Litwy przez J.I. Kraszewkiego/ Wilno, 1840 та Wspomnienia Polesia, Wołyni i Litwy J.I. Kraszewkiego, wydane w Paryżu, 1860). – Луцьк, 2012.
24. Vovk F. Studies of Ukrainian Ethnography and anthropology. - Kyiv: Art, 1995. - 336 p Литвинова
25. Баритош П. Весільні обряди і звичаї у с. Землянці, в Чернігівщині // Матеріали до українсько-руської етнології. – Львів, 1900. – С. 84-98.
26. Гром О. Еротична символіка в контексті весільного обряду Західного Полісся // Полісся: етнікос, традиції, культура. – Луцьк: Вежа, 1997. – С. 181-187.
27. Денисюк І. Пісні з-над берегів Турського озера: Пісні і коментарі. – Луцьк: Надстир'я, 2004. – 256 с.
28. Архів ПВНЦ. Ф. 5. Опр. 1. Од. зб. 9. (Записала О. Медгалік у с. Сераховичі Старовижівського р-ну від Х. Миронюк 1928 р.н.).
29. Архів ПВНЦ. Ф. 5 Опр. 1. Од. зб. 30. (Записала Т. Прасюк у с. Нуйно Камінь-Каширського р-ну від Ф. Виглядки 1920 р.н.).

REFERENCES

1. Fraser J. The Golden Bough. - Moscow: Politizdat, 1980.
2. Davydyuk V. Selected lectures on Ukrainian folklore (in the author's discourse). - Lutsk, 2014.
3. Boplan G. Description of Ukraine. Merimee P. - Lviv, 1990. - 301 p.
4. Marchuk Z. Genealogy Ukrainian wedding. - Lutsk: Institute of Cultural Anthropology, 2005. - 284 p.
5. Recorded by Goloviy A. in the village Tour Ratne district of T. Herasymuk.
6. Wedding in Svarytsevychi (ethnographic description of of people's mouth) / Recorded, transcribe and ordered by R. Tsapun, music editorship by Y. Rybak // Folklore notebooks. - Lutsk, 2005. Vol. 8. - P. 59-117.
7. Rygovich W. Polissya folk songs. - Volume 2: Viaselle. Minsk, 2002.
8. Weddings in the village Serkyziv // Folklore notebooks. - Lutsk, 2005. - Vol. 8. - P. 119-148.
9. Hodomytske wedding / Recorded and ordered by V. Davydyuk // Folklore notebooks. - Lutsk, 2005. - Vol. 8. - P. 149-158.
10. Wedding in Guta-Kaminskyi / Recorded by Chyruck L. // Folklore notebooks. - 2005 - Vol. 8. - P. 175-186.
11. Starovyzhevskiy wedding / Recorded by T. Mykytyuk, ordered by V. Davydyuk // Folklore notebooks. - Lutsk, 2005. Vol. 8. - P. 187-203.
12. Customs and rituals of the wedding in Polissya. Entered by Oskar Kolberg. - Kraków 1889.

13. Rus Podlaska. Podlasie in the descriptions of romantics / Elections made and developed by Jerzy Hawryluk. - Bielsk Podlaski, 1995.
14. Recorded in the village Zaprypyat Ratne district from A. Panasniuk.
15. Recorded by O. Svirzhevskaya in the village Tour Ratne district from H. Yevtushyk.
16. Archive ANVEC. F. 5, processed 1, gathering unit 22. (Recorded by Furiva O., Dubinchuk I. in the village Ostrivets Kamin-Kashyrskiy district from H. Bereznyuk born 1956).
17. Recorded by H. Burko in the village Velymche Ratne district from M. Burko, born in 1918, Y. Yatchuk born in 1928, A. Nykonchuk born in 1924.
18. Recorded by O. Bakalyuk., O. Makeyeva in the village Zabrady Ratne district from H. Povh, Z. Shmyhovskoi.
19. Recorded by O. Lavrenyuk, O. Mirko in the village Zhyrychi Ratne district from E. Zholob.
20. Grushevskiy M. History of Ukrainian Literature: In 6 t., 9 books. T. 1. - Kyiv: Lybid, 1993. - 400 p.
21. Sobchuk B. "Paradoxes" ethnic consciousness of natives Brest // Berehynya. - 2000. Part 1. - P. 23-30.
22. Recorded by S. Verthey in the village Zabrady Ratne district from P. Verthey.
23. Kraszewskiy Y. Memories of Polissya, Volyn and Lithuania (Translation from the editions: Memories Polissya, Volyn and Lithuania by J.I. Kraszewkiego / Vilnius 1840 and Memories Polissya, Volyn and Lithuania J.I. Kraszewkiego, published in Paris, 1860). - Lutsk, 2012.
24. Vovk F. Studies of Ukrainian Ethnography and anthropology. - Kyiv: Art, 1995. - 336 p.
25. Litvinova-Barytosh P. Wedding ceremonies and customs in the village Zemlianka in Chernihiv // Materials to the Ukrainian-Ruthenian ethnology. - Lviv, 1900. - P. 84-98.
26. Grom O. Erotic symbolism in the context of the wedding ceremony in Western Polissya // Polissya: ethnology, traditions and culture. - Lutsk: Vezha, 1997. - P. 181-187.
27. Denisyuk I. Songs from the shores of Tours Lake: Songs and comments. - Lutsk: Nadstyya, 2004. - 256 p.
28. Archive ANVEC. F. 5, processed 1, gathering unit 9. (Recorded by Medhalik O. in the village Serahovychi Starovyzhivskiy district from H. Myronyuk born 1928).
29. Archive ANVEC. F. 5, processed 1, gathering unit 30. (Recorded by T. Prasyuk in the village Nuyno Kamin-Kashyrskiy district from F. Vyhlyadky born 1920).

The incorporation of daughter in law into another family in Western Polissya wedding songs

L. A. Kovalchuk

Abstract. The article examines the version of the song about moving into the house of a bride to a fiancé and rituals of her entry into a new family based on Western Polissya wedding texts. Remanufactured parts of Western Polissya wedding scenario that define the way the bride to her husband's house, convinced that the road means only hiding from pursuing by her young brothers. The value of initial tests have a "cage", "aurochs output from bed to table by a ladder" which apparently replaces the well-known custom of sending the bride for water.

Keywords: *Western Polissya, wedding songs, ritual, segregation, initiation, incorporation.*

Инкаorporация невесты у чужую семью в западнoпoлeсскoх свaдeбнoх пeснeх

Л. А. Ковальчук

Аннотация. В статье исследуется песенная версия перемещения невесты в дом жениха и ритуалы вхождения ее в новую семью на основе свадебных текстов западного Полесья. Реконструированный сценарий части западнoпoлeсскoй свaдeбнoй пeснeй, который очерчивает путь невесты к дому мужа, убеждает, что путь значит только укрытие невесты от погони ее братьев. Значение инициальных испытаний имеют «клеть», «вывод тура с ложа за стол по лестнице», что скорее всего замещает хорошо известный обычай ссылки невесты за водой

Ключевые слова: *Западное Полесье, свадебные песни, обряд, сегрегация, инициация, инкорпорация.*